YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kolmas jaosto)

30 päivänä syyskuuta 2003 *

Asiassa T-26/01,

Fiocchi munizioni SpA, kotipaikka Lecco (Italia), edustajinaan asianajajat I. Van Bael, E. Raffaelli, F. Di Gianni ja R. Antonini,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään asianajaja V. Di Bucci, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jota tukee

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään S. Ortiz Vaamonde, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

jossa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toteamaan, että komissio on lainvastaisesti jättänyt antamatta ratkaisun kantajan tekemästä kantelusta, jossa on riitautettu Espanjan kuningaskunnan Santa Barbara -nimiselle yritykselle myöntämä valtiontuki,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit P. Lindh, J. Azizi, J. D. Cooke ja M. Jaeger,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.6.2003 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY 87 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei perustamissopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. EY 87 artiklan 2 kohdassa luetellaan sellaiset tuet, joita pidetään suoraan lain nojalla yhteismarkkinoille soveltuvina, ja kyseisen artiklan 3 kohdassa sellaiset tuet, joita voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. EY 88 artiklassa määrätään valtiontukien valvontaa koskevasta tavanomaisesta järjestelmästä.

2 EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa todetaan, että perustamissopimuksen määräykset eivät estä sitä, että jäsenvaltio toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan. Määräyksessä todetaan lisäksi, että kyseiset toimenpiteet eivät saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön.

3 EY 298 artiklan ensimmäisessä kohdassa todetaan, että jos EY 296 artiklassa tarkoitetussa tapauksessa toteutetut toimenpiteet vääristävät kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, komissio tutkii yhdessä sen valtion kanssa, jota asia koskee, miten kyseiset toimenpiteet voidaan mukauttaa perustamissopimuksen määräyksiin. EY 298 artiklan toisen kohdan mukaisesti komissio tai jäsenvaltio voi EY 226 tai EY 227 artiklassa määrätystä menettelystä poiketen saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin EY 296 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia.

Oikeusriidan perustana olevat tosiseikat

4 Fiocchi munizioni SpA (jäljempänä kantaja) on italialainen yritys, joka valmistaa ja myy aseita ja ammuksia.

5 Kantaja toimitti kirjeellä, joka oli päivätty 25.5.1999 ja joka saapui komissioon 7.6.1999, komissiolle kantelun, joka koski sellaista määrältään noin 35 miljardin Espanjan pesetan (ESP) suuruista tukea, jonka kantaja väitti Espanjan kuningaskunnan myöntäneen Empresa Nacional Santa Barbaralle (jäljempänä Santa Barbara), joka on espanjalainen puolustusteollisuusyritys. Kantaja vaati kantelussaan komissiota tutkimaan, onko edellä mainittu tuki EY 87, EY 88 ja EY 296 artiklan mukainen, ja toteamaan, että Espanjan kuningaskunta on rikkonut kyseisiä artikloja.

6 Komissio pyysi kirjeessä, jonka se lähetti 16.6.1999 Espanjan kuningaskunnan Euroopan yhteisöissä toimivaan pysyvään edustustoon, Espanjan viranomaisilta tietoja, jotka koskivat väitettyjen Santa Barbaralle myönnettyjen tukien luonnetta ja määrää.

7 Espanjan viranomaiset selittivät 23.7.1999 päivätyssä kirjeessään komissiolle, että Santa Barbara on julkinen yritys, joka harjoittaa yksinomaan aseiden, ammusten ja panssarivaunujen tuotantoa, ja että näin ollen sen toiminta kuuluu EY 296 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Espanjan viranomaiset totesivat, että Espanjan lainsäädännössä Santa Barbaran toimintaa pidetään Espanjan kuningaskunnan kansallisen puolustuksen kannalta merkittävänä, että Espanjan puolustusministeriö omistaa Santa Barbaran tehtaat puolustusteollisuuden uudelleenjärjestämisestä annetun Espanjan lain nojalla ja että kyseisen yrityksen tuotannon pääasiallinen tarkoitus on täyttää Espanjan puolustusvoimien tarpeet. Kyseiset viranomaiset korostivat myös, että Santa Barbaran toimintaan sovelletaan valtionsalaisuuksia koskevaa Espanjan lainsäädäntöä.

8 Komissio muistutti 27.9.1999 päivätyssä, Espanjan viranomaisille lähettämässään kirjeessä kyseisiä viranomaisia EY 296 artiklan 1 kohdan määräyksestä ja vaati niitä toimittamaan tietoja, jotka koskevat Santa Barbaralle myönnetyn tuen ja vientiin tarkoitettujen siviili- tai sotilaskäyttöön tarkoitettujen aseiden tuotannon välistä suhdetta. Komissio totesi lisäksi, että tällaisen toiminnan ei voida katsoa kuuluvan Espanjan kuningaskunnan EY 296 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun keskeisten turvallisuusetujen turvaamisen alaan.

9 Espanjan viranomaiset vastasivat 21.10.1999 päivätyllä kirjeellä edellisessä kohdassa mainittuun kirjeeseen. Koska Espanjan viranomaiset olivat 6.3.2001 päivätyssä komissiolle lähetetyssä kirjeessä tehneet 21.10.1999 päivätyn kirjeen osalta luottamuksellisuutta koskevan varauman, viimeksi mainittua kirjettä ei liitetty oikeudenkäyntiaineistoon.

10 Kantaja totesi 28.10.1999 päivätyssä kirjeessään, että sen tekemässä kantelussa kuvattu tilanne oli aiheuttanut sille huomattavaa vahinkoa, ja vaati komissiolta tietoja Santa Barbaralle myönnettyjä tukia koskevan menettelyn vaiheista ja komission aikeista tältä osin.

11 Komissio vastasi kantajan edellisessä kohdassa mainittuun kirjeeseen 18.11.1999 päivätyllä kirjeellä. Komissio ilmoitti kantajalle pyytäneensä kantajan tekemän kantelun perusteella vuoden 1999 kesä- ja syyskuussa Espanjan viranomaisilta tietoja siitä, oliko ja missä määrin Santa Barbaralle myönnetty valtiontukea. Komissio totesi, että Espanjan viranomaiset olivat vuoden 1999 heinä- ja syyskuussa toimittaneet sille tietoja, jotka koskivat Santa Barbaran puolustusvälinetuotantoa, ja että sen takia, että kyseiset viranomaiset olivat vedonneet EY 296 artiklaan sisältyvään poikkeukseen, se oli keskittynyt tutkimaan, oliko tämä väite perusteltu. Komissio totesi lisäksi, että se ilmoittaisi kantajalle kyseisen tutkimuksen tuloksista heti kun mahdollista.

12 Kantaja viittasi 8.3.2000 päivätyssä, komissiolle lähettämässään kirjeessä 25.5.1999 tekemäänsä kanteluun (ks. edellä oleva 4 kohta) ja väitti, että Santa Barbaralle myönnetyt tuet eivät kuulu EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrätyn poikkeuksen soveltamisalaan sillä perusteella, että kuten kantajakin, Santa Barbara osallistuu kansainvälisellä tasolla ammusten toimituksia koskeviin julkisiin tarjouskilpailuihin, ja näin ollen sellaisia toimenpiteitä, joita Espanjan viranomaiset ovat kyseisen yrityksen hyväksi toteuttaneet, ei voida pitää tarpeellisina Espanjan keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseksi edellä mainitussa määräyksessä tarkoitetulla tavalla. Kantaja väitti komission virkamiesten olleen passiivisia ja totesi, että sen "oli näin ollen pakko esittää komissiolle EY 232 artiklassa tarkoitettu toimimiskehotus, säilyttäen samalla itsellään mahdollisuuden turvautua kyseisessä artiklassa määrättyyn menettelyyn siinä tapauksessa, että komission virkamiesten passiivisuus jatkuisi".

13 Komissio vastasi 5.6.2000 päivätyllä kirjeellä kantajan 8.3.2000 päivättyyn kirjeeseen. Komissio viittasi 18.11.1999 päivättyyn kirjeeseensä ja muistutti eri-

laisista tiedonsaantia koskevista pyynnöistä, joita se oli lähettänyt Espanjan viranomaisille ja jotka koskivat Santa Barbaralle myönnettyjen tukien luonnetta ja määrää, sekä mainittujen viranomaisten näihin pyyntöihin antamista vastauksista, erityisesti 23.7.1999 päivätystä kirjeestä, jossa kyseiset viranomaiset vetosivat EY 296 artiklassa määrättyyn poikkeukseen. Komissio korosti, että EY 298 artiklan nojalla se on velvollinen ainoastaan tutkimaan riidanalaiset toimenpiteet asianomaisen jäsenvaltion kanssa ja että tämä tutkimus ei ollut vielä päättynyt, koska se ei ollut vielä tehnyt asiassa ratkaisua. Komissio mainitsi myös EY 298 artiklan toisen kohdan mukaisen mahdollisuutensa saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi siinä tapauksessa, että jäsenvaltion katsottaisiin käyttävän väärin EY 296 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia. Komissio huomautti kantajalle myös siitä, että ellei uusia tietoja saataisi, kirjeenvaihto oli katsottava päättyneeksi.

14 Kantaja vastasi 27.9.2000 päivätyllä kirjeellä komission 5.6.2000 päivättyyn kirjeeseen. Kantaja totesi, että huolimatta siitä, että kantajan kantelu oli toimitettu jo yli 15 kuukautta aikaisemmin, komissio ei ollut vieläkään ottanut asiaan kantaa. Kantaja korosti, että vuoden 1999 lokakuun jälkeen komissio ei ollut enää pyytänyt Espanjan viranomaisilta tietoja tai täsmennyksiä ja että lisäksi vaikutti siltä, ettei komissio ollut aloittanut EY 298 artiklan mukaisesti menettelyä, jonka tarkoituksena oli kyseisten viranomaisten kanssa tutkia niitä edellytyksiä, joilla riidanalaiset toimenpiteet voitaisiin mukauttaa perustamissopimuksen määräyksiin. Kantaja totesi myös, ettei komissio selvästikään ollut nostanut yhteisöjen tuomioistuimessa kannetta Espanjan kuningaskuntaa vastaan EY 298 artiklan toisen kohdan nojalla tai tehnyt muodollista päätöstä, jolla se olisi todennut edellä tarkoitetut toimenpiteet lainmukaisiksi. Kantaja vaati näin ollen komissiota ottamaan EY 232 artiklassa tarkoitetulla tavalla asiaan kantaa kyseisten toimenpiteiden osalta ja ilmoitti aikomuksestaan saattaa asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, ellei komissio reagoisi kahden kuukauden kuluessa.

15 Komissio ilmoitti 22.11.2000 päivätyllä kirjeellä kantajalle, että koska se ei ollut saanut kantajalta uusia tietoja, se saattoi ainoastaan toistaa 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä toteamansa eli sen, että sen virkamiehet tutkivat parhaillaan riidanalaisia toimenpiteitä EY 298 artiklan mukaisesti ja että se ei ollut vielä ottanut asiaan minkäänlaista kantaa. Komissio muistutti uudestaan EY 298 artiklan

toisen kohdan mukaisesta mahdollisuudestaan saattaa asia suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja siitä, että kantajan mahdollinen laiminlyöntikanne, jolla riitautettaisiin se, että komissio on tässä asiassa kieltäytynyt aloittamasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen liittyvää menettelyä, jätettäisiin tutkimatta.

Oikeudenkäyntimenettely

16 Kantaja nosti tässä tilanteessa käsiteltävänä olevan laiminlyöntikanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 29.1.2001 toimittamallaan kannekirjelmällä.

17 Vastaaja esitti 22.3.2001 toimitetussa erillisessä asiakirjassa oikeudenkäyntiväitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan mukaisesti. Kantaja esitti 28.5.2001 tätä väitettä koskevat huomautuksensa.

18 Espanjan kuningaskunta toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 19.5.2001 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen vastaajan vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 10.7.2001 antamallaan määräyksellä. Väliintulija toimitti oikeudenkäyntiväitettä koskevan kirjelmänsä ja muut asianosaiset tätä kirjelmää koskevat huomautuksensa asetetuissa määräajoissa.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 14.12.2001 antamassa määräyksessä todettiin, että oikeudenkäyntiväite käsiteltäisiin pääasian yhteydessä ja että oikeudenkäyntikuluista päätettäisiin myöhemmin.

20 Kirjallinen käsittely päätettiin 10.12.2002, kun asianosaiset toimittivat Espanjan kuningaskunnan toista väliintulokirjelmää koskevat huomautuksensa.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

22 Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 4.6.2003 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten ja väliintulijan vaatimukset

23 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että komissio on jättänyt noudattamatta sille EY 232 artiklan nojalla kuuluvia velvoitteita, koska se on laiminlyönyt antaa ratkaisun kantajan tekemästä kantelusta ja koska se ei ole tehnyt asiaa koskevia päätöksiä ja toteuttanut niitä toimia, jotka sen olisi kuulunut toteuttaa

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja

— toteuttaa kaikki sellaiset toimenpiteet ja tekee kaikki sellaiset päätökset, joita kohtuusperiaate edellyttää.

24 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että kanne on jätettävä tutkimatta, tai toissijaisesti, että se on perusteeton, ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Espanjan kuningaskunta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jättää kanteen tutkimatta, tai toissijaisesti, että se toteaa kanteen olevan perusteeton.

Oikeudellinen arviointi

Osapuolten lausumat

26 Komission mukaan kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi. Se esittää tältä osin kolme perustetta.

27 Ensimmäinen peruste on esitetty oikeudenkäyntiväitteessä ja se koskee sitä, että kanne on nostettu myöhässä.

28 Komissio toteaa, että kantaja on ensimmäisen kerran lähettänyt sille vaatimuskirjeen 8.3.2000. Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tältä osin tukee, toteaa lisäksi, että 5.6.2000 päivätyssä kirjeessään se on nimenomaisesti luokitellut kantajan 8.3.2000 päivätyn kirjeen EY 232 artiklassa tarkoitetuksi muodolliseksi toimimiskehotukseksi. Tällaisen ilmoituksen olisi pitänyt mahdollistaa se, että kantaja olisi voinut todeta komission antaneen kantajan kirjeelle sen oikeudellisen ulottuvuuden ja ne oikeudelliset vaikutukset, jotka sen sanamuodosta ilmenivät. Komissio toteaa myös, että kun kantaja on tutustunut komission 5.6.2000 päivättyyn kirjeeseen, sille ei ole voinut jäädä pienintäkään epäilystä komission päätöksestä olla hyväksymättä kantajan kantelua ja toimimiskehotusta.

29 Komissio katsoo, että kantaja olisi näin ollen voinut — tai että sen olisi jopa pitänyt — nostaa laiminlyöntikanne ennen 19.7.2000, jolloin EY 232 artiklassa vahvistettu neljän kuukauden määräaika etäisyyteen perustuvine pidennyksineen päättyi. Komissio toteaa, että kantaja on tämän sijaan kanteen nostamiselle varatun määräajan päätyttyä toimittanut komissiolle 27.9.2000 uuden EY 232 artiklan mukaisen vaatimuskirjeen ja nostanut käsiteltävänä olevan kanteen neljän kuukauden kuluessa kyseisestä päivämäärästä. Kyseisellä toisella vaatimuskirjeellä ei kuitenkaan voida peitellä sitä, että kanne on nostettu myöhässä.

30 Komissio toteaa, että yksityisellä on toki oikeus toimittaa asianomaiselle uusi vaatimuskirje, jos sen kohde on eri kuin ensimmäisen vaatimuskirjeen tai jos se perustuu muuttuneeseen tosiseikkoja koskevaan tilanteeseen tai oikeudelliseen tilanteeseen. Käsiteltävänä olevassa asiassa vaatimuskirjeiden kohde on komission mukaan kuitenkin identtinen eikä kantaja ole osoittanut, että niiden välisenä ajanjaksona olisi ilmennyt uusia tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja.

31 Komissio toteaa lisäksi, että koska EY 232 artiklassa määrätty määräaika on ehdoton, kyseisen määräajan ylittäminen johtaa oikeudenmenetykseen ja näin ollen siihen, että laiminlyöntikanne jätetään tutkimatta, ellei kyse ole poikkeustilanteesta. Komission mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole kyse tällaisesta poikkeustilanteesta.

32 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tältä osin tukee, kiistää vastineessaan ensinnäkin sen, että sen 5.6.2000 päivätty kirje olisi muuttanut sitä tosiseikkoja koskevaa tilannetta, joka vallitsi kantajan lähettäessä 8.3.2000 päivätyn vaatimuskirjeen. Espanjan viranomaisten toimittamat tiedot, joita tarkoitettiin 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä, annettiin nimittäin kantajalle tiedoksi 18.11.1999 päivätyllä komission kirjeellä, toisin sanoen ennen kantajan ensimmäistä vaatimuskirjettä, joten niitä ei voida pitää sellaisina uusina tosiseikkoina, joilla voitaisiin oikeuttaa uusi vaatimuskirje. Komissio toteaa myös, ettei se ole 5.6.2000 päivätyssä kirjeessään maininnut, että se tutkisi edellä mainitut tiedot.

33 Komissio toteaa seuraavaksi, että se on 22.11.2000 päivätyssä kirjeessään tyytynyt muistuttamaan 5.6.2000 päivätyn kirjeensä sisällöstä, joten kantaja ei ole 22.11.2000 päivättyyn kirjeeseen tutustuessaan voinut saada sellaista varmuutta, jota se ei jo olisi saanut 5.6.2000 päivätyn kirjeen perusteella.

34 Espanjan kuningaskunta korostaa ensimmäisessä väliintulokirjelmässään sitä, että 5.6.2000 päivätty kirje sisältää komission kannanoton, jonka osalta ei ilmene minkäänlaista epäilystä. Komissio on nimittäin kyseisessä kirjeessä ilmoittanut kantajalle, että niitä toimenpiteitä, joita Espanjan viranomaiset olivat toteuttaneet Santa Barbaran hyväksi, ei tutkittaisi kantajan vaatimalla tavalla valtiontukia koskevat yleiset määräykset huomioon ottaen, vaan EY 296—EY 298 artikla huomioon ottaen. Näin tehdessään komissio on Espanjan kuningaskunnan mukaan vastannut kantajalle, ettei se aikonut toimia kantajan haluamalla tavalla.

35 Komissio on esittänyt toisen tutkimatta jättämistä koskevan perusteen vastineessaan ja vastauskirjelmässään, ja se koskee sitä, että käsiteltävänä olevan kanteen kohdetta ei ole määritelty.

36 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää, että kantaja on jättänyt täsmentämättä, minkälaisia toimia komission olisi pitänyt toteuttaa, vaikka EY 232 artiklan mukainen laiminlyöntiä koskeva toteamus edellyttää sitä, että tapahtuneeksi väitetty laiminlyönti koskee sellaisia toimia, joiden ulottuvuus on riittävästi määritelty, jotta ne voidaan panna EY 233 artiklassa tarkoitetulla tavalla täytäntöön.

37 Kolmas tutkimatta jättämistä koskeva peruste, jonka komissio on myös esittänyt vastineessaan ja vastauskirjelmässään, koskee sellaisen kanteen tutkimatta jättämistä, jolla pyritään osoittamaan komission laiminlyönti EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella.

38 Komissio toteaa, että EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohta on siinä nimenomaisesti mainittujen asioiden ja tapausten osalta perustamissopimuksen kaikkiin määräyksiin kohdistuva poikkeus riippumatta siitä, ovatko kyseessä perustamissopimuksen menettelylliset vai aineelliset määräykset. Kun kyse on nimenomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitetuista tuotteista, ei komission mukaan ole merkitystä sillä, että kyseiset kansalliset toimenpiteet saattavat muuttaa kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla.

39 Tästä seuraa komission mukaan se, että kun jäsenvaltio katsoo velvollisuudekseen vedota EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaan tietyn tukitoimenpiteen ja nimenomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen tuotteiden osalta, se ei ole velvollinen ilmoittamaan kyseistä toimenpidettä ennakkoon komissiolle. Kantelun osalta komissio toteaa, että kantelu ei voi johtaa EY 88 artiklan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamiseen, jos asianomainen jäsenvaltio vetoaa edellä mainittuun määräykseen, koska muuten kyseistä määräystä rikotaan. Se, että jäsenvaltio käyttää väärin EY 296 artiklassa määrättyjä valtuuksia, voidaan sitä paitsi riitauttaa ainoastaan saattamalla asia suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 298 artiklan toisen kohdan nojalla eikä EY 226 tai EY 227 artiklaan perustuvalla jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevalla kanteella tai EY 88 artiklan nojalla tehdyllä päätöksellä. Perustamissopimuksen muiden määräysten soveltaminen riippuu näin ollen siitä, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut väärinkäytöksen.

40 EY 298 artiklan ensimmäisessä kohdassa toki todetaan, että jos EY 296 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa toteutetut toimenpiteet vääristävät kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, komissio tutkii yhdessä sen valtion kanssa, jota asia koskee, miten kyseiset toimenpiteet voidaan mukauttaa perustamissopimuksen määräyksiin. Komissiolla ei tällaisessa tilanteessa ole kuitenkaan mahdollisuutta toteuttaa pakottavia toimia, ja neuvotteluiden lopputulos riippuu olennaisesti asianomaisen jäsenvaltion tahdosta. Jos neuvottelut epäonnistuvat, komissio ja muut jäsenvaltiot voivat saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 298 artiklan toisen kohdan perusteella.

41 Toisessa väliintulokirjelmässään Espanjan kuningaskunta toteaa, että niiltä osin kuin on katsottava, että kantajan esittämän toimimiskehotuksen kohde perustuu siihen, että komission on otettava kantaa EY 296 artiklan soveltamiseen tässä tapauksessa, on todettava, että komissio vastasi kyseiseen kehotukseen ja totesi, että EY 296 artiklaa sovelletaan tässä tapauksessa ja että se tutki näin ollen asiaa EY 298 artiklan perusteella. Vaikka kyseinen kannanotto oli kantajan etujen vastainen, se sulkee kuitenkin pois sen mahdollisuuden, että komission voitaisiin katsoa syyllistyneen laiminlyöntiin, ja johtaa näin ollen siihen, että käsiteltävänä oleva kanne on jätettävä tutkimatta.

42 Kantaja kiistää komission esittämät kolme tutkimatta jättämistä koskevaa perustetta.

43 Vastauksenaan ensimmäiseen perusteeseen kantaja toteaa ensinnäkin, että komission 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä oleva maininta siitä, että komissio tutki parhaillaan Espanjan viranomaisilta vuoden 1999 lokakuussa saatuja täydentäviä tietoja, oli uusi seikka suhteessa niihin tietoihin, jotka se oli saanut komissiolta 18.11.1999, ja näin ollen 8.3.2000, jolloin kantaja lähetti komissiolle ensimmäisen toimimiskehotuksensa, jälkeen tapahtunut tosiseikkoja koskevan tilanteen muutos. Kantaja toteaa, että se piti näin ollen asianmukaisena sitä, että se jätti komissiolle kolme lisäkuukautta, jotta tämä voisi ottaa asiaan kantaa edellä tarkoitetut tiedot huomioon ottaen, ja koska komissio pysytteli passiivisena, se lähetti sille toisen toimimiskehotuksen ennen käsiteltävänä olevan kanteen nostamista.

44 Kantaja toteaa seuraavaksi, että 5.6.2000 päivätyn kirjeen epäselvä luonne pakotti kantajan pyytämään komissiolta lisäselvityksiä ja komission kannan vahvistamista. Kyseisen kirjeen tarkastelu ei nimittäin antanut kantajalle mahdollisuutta tietää, oliko komissio ottanut kantaa EY 296 artiklan soveltamiseen tässä tapauksessa. Kantajan käytettävissä olevien kanteiden luonne riippui kuitenkin nimenomaan komission toteamusten täsmällisestä merkityksestä.

45 Kantaja väittää, että tietyt seikat johtavat siihen olettamukseen, ettei komissio ollut vielä 5.6.2000 ratkaissut kantaansa. Kantaja toteaa, että komissio ilmoitti 18.11.1999 päivätyssä kirjeessään kantajalle, ettei se ollut vielä ottanut kantaa EY 296 artiklan soveltamiseen käsiteltävänä olevassa asiassa. Mainitussa 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä komissio tyytyi tältä osin viittaamaan Espanjan viranomaisten kantaan. Sitä, että komissio on 5.6.2000 päivätyssä kirjeessään viitannut riidanalaisten toimenpiteiden tutkimiseen EY 298 artiklan perusteella, ei kantajan mukaan voida sitä vastoin sovittaa yhteen sen kanssa, ettei komissio omasta puolestaan ottanut kantaa EY 296 artiklan soveltamiseen. Kantajan mukaan tällaisen tutkimuksen olisi nimittäin pitänyt päättyä kyseisen määräyksen soveltamista koskevan perustellun päätöksen tekemiseen. Kantajan käsityksen mukaan tällaista päätöstä ei kuitenkaan ole koskaan tehty.

46 Kantaja toteaa komission 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä olevan sen maininnan osalta, joka koskee komission ja kantajan välisen kirjeenvaihdon päättämistä, että kyseessä on ylimääräinen epävarmuuden lähde. Ottaen huomioon, että komissio on velvollinen tutkimaan kantelun alustavasti ja ilmoittamaan kantansa EY 296 artiklan soveltamiseen kohtuullisessa määräajassa, tällainen maininta on kantajan mukaan ristiriidassa sen kanssa, ettei komissio ole omasta puolestaan ilmoittanut minkäänlaista kantaa asiaan.

47 Mainittujen ristiriitaisten mainintojen takia kantaja ei ole edes voinut tietää, oliko komission 5.6.2000 päivättyä kirjettä pidettävä sellaisena toimena — kannanottona tai toimenpiteenä — joka olisi omiaan poistamaan laiminlyöntikanteen kohteen. Kantaja piti näin ollen tarpeellisena pyytää komissiolta

lisätietoja ja kehottaa tätä uudelleen toimimaan. Kantaja toteaa, että se on vasta tutustuessaan 22.11.2000 päivättyyn kirjeeseen, jossa komissio toisti sanasta sanaan 5.6.2000 päivätyn kirjeen sisällön, voinut päätellä tietyllä varmuudella, ettei komissio ollut ottanut kantaa EY 296 artiklan soveltamiseen käsiteltävänä olevaan asiaan ja ettei se aikonutkaan tehdä näin.

48 Kantaja väittää toissijaisesti, että asianosainen voi senkin jälkeen, kun EY 232 artiklassa tarkoitettu määräaika on päättynyt, esittää komissiolle toisen toimimiskehotuksen kyseisen määräyksen perusteella ja nostaa kumoamiskanteen neljän kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on vastaanottanut mainitun kehotuksen.

49 Edelliseenkin väitteeseen nähden toissijaisesti kantaja väittää, että se voi perustellusti vedota anteeksiannettavaan virheeseen sen osalta, että sen väitetään nostaneen laiminlyöntikanteensa myöhässä. Kantaja toteaa, että käsiteltävänä olevassa asiassa komission toiminta on aiheuttanut sen, että kantaja on tehnyt virheen. Komissio on nimittäin toisaalta vastannut kantajan esittämään toimimiskehotukseen EY 232 artiklassa asetetun kahden kuukauden määräajan jälkeen, joten kantajalla on ollut ainoastaan vähän aikaa vastauksen tutkimiseen ja tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseen. Toisaalta 5.6.2000 päivätyn kirjeen epäselvä luonne on aiheuttanut kantajassa epätietoisuutta.

50 Vastauksenaan toiseen tutkimatta jättämistä koskevaan perusteeseen kantaja väittää, että se on sekä kantelussaan että vaatimuskirjeissään vaatinut komissiota ratkaisemaan sen, onko EY 296 artiklaa sovellettava käsiteltävänä olevassa asiassa. Tässä tilanteessa komission olisi pitänyt ratkaista tämä asia ja toimittaa kannanottonsa perustelut kantajalle.

51 Vastauksenaan kolmanteen tutkimatta jättämistä koskevaan perusteeseen kantaja väittää, että Saksan Bremenin osavaltion toteuttamasta ja suunnittelemasta tuesta Lürssen Maritime Beteiligungen GmbH & Co. KG:lle 17 päivänä maaliskuuta 1999 tehty komission päätös 1999/763/EY (EYVL L 301, s. 8; jäljempänä Lürssen-päätös) kumoaa komission näkemyksen, jonka mukaan pelkästään sen perusteella, että asianomainen jäsenvaltio vetoaa EY 296 artiklaan, voidaan päätellä, että kyseistä artiklaa voidaan soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa, ja jättää kanne tutkimatta. Kantaja toteaa, että kyseisessä päätöksessä komissio tutki riidanalaiset tuet tarkistaakseen, oliko ne suunnattu yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen tuotteiden tuotantoon, huolimatta siitä, että Saksan viranomaiset olivat vedonneet EY 296 artiklaan.

52 Kantaja toteaa käsiteltävänä olevassa asiassa riitauttaneensa alusta alkaen sen, että Santa Barbaran tuotanto on suunnattu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön, ja korostaneensa, että kyseisen yhtiön valmistamat aseet on tarkoitettu sekä sotilas- että siviilikäyttöön. Kantaja toteaa lisäksi, että jotta asianomaista tuotantoa voitaisiin pitää EY 296 artiklassa tarkoitetulla tavalla nimenomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettuna, tuotannon on oltava tarkoitettu yksinomaan kansallisille markkinoille, mikä ilmenee kyseisessä artiklassa ilmaistusta edellytyksestä, joka koskee kansallisen turvallisuuden keskeisten etujen turvaamista. Käsiteltävänä olevassa asiassa Santa Barbara, joka on voinut tukeutua Espanjan viranomaisilta saatuihin tukiin, on osallistunut menestyksellä tarjouskilpailuihin, jotka ovat koskeneet asetoimituksia muissa jäsenvaltioissa. Tässä tilanteessa ei voida katsoa, että kyseisen yrityksen toiminta on rajoittunut EY 296 artiklassa tarkoitetulla tavalla nimenomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettuihin tuotteisiin.

53 Kantaja väittää, että komission olisi joka tapauksessa pitänyt kantajan kantelu huomioon ottaen ratkaista se, oliko EY 296 artiklaa sovellettava käsiteltävänä olevassa asiassa, tarkistamalla, oliko Santa Barbaran tuotanto kyseisessä artiklassa tarkoitettua nimenomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettua tuotantoa. Kantaja toteaa lisäksi, että koska komissio on pidättäytynyt tekemästä perusteltua päätöstä, se on vienyt kantajalta mahdollisuuden riitauttaa sellaisen kannan, joka mahdollisesti olisi kantajan näkemyksen vastainen. Tässä tilanteessa käsiteltävänä oleva kanne on otettava tutkittavaksi, koska sen tarkoituksena on osoittaa, että komissio on jättänyt lainvastaisesti tekemättä päätöksen siitä, onko EY 296 artiklaa sovellettava käsiteltävänä olevassa asiassa.

54 Kantaja toteaa Espanjan kuningaskunnan toista väliintulokirjelmää koskevissa huomautuksissaan, että viimeksi mainitun näkemys siitä, että komissio on ottanut kantaa EY 296 artiklan soveltamiseen käsiteltävänä olevassa asiassa ja että käsiteltävänä olevalla kanteella ei näin ollen olisi kohdetta, on sellainen tutkimatta jättämistä koskeva peruste, jota komissio ei ole esittänyt, ja että se on näin ollen jätettävä tutkimatta. Kyseistä näkemystä ei kuitenkaan voida kantajan mukaan ainakaan missään tapauksessa hyväksyä. Komissio ei nimittäin 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä ole ilmoittanut kantajalle katsovansa, että EY 296 artiklaa voitiin soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa. Kantaja toteaa lisäksi, että vaikka oletettaisiin, että komissio on todennut, että EY 296 artiklaa voitiin tässä tilanteessa soveltaa, se ei kuitenkaan ole koskaan antanut kantajalle tiedoksi tätä koskevaa perusteltua päätöstä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

55 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo aluksi, että on tarpeen selventää niitä oikeussääntöjä, jotka koskevat käsiteltävänä olevaa asiaa.

56 EY 87 ja EY 88 artiklassa määrätään valtiontukiin yleisesti sovellettavasta aineellisesta ja menettelyllisestä oikeudellisesta järjestelmästä.

57 Aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoa koskee erityinen järjestelmä, josta määrätään EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, jonka nojalla perustamissopimuksen määräykset eivät estä sitä, että jäsenvaltio toteuttaa kyseessä olevan erityisen toiminnan osalta sellaiset toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi. Aseet, ammukset ja sotatarvikkeet sisältyvät EY 296 artiklan 2 kohdassa mainittuun luetteloon, jonka neuvosto on vahvistanut 15.4.1958.

58 EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa luodun järjestelmän tarkoituksena on säilyttää jäsenvaltioiden toimintavapaus tietyissä kansalliseen puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Kyseisellä määräyksellä on siinä tarkoitetun toiminnan osalta ja siinä määrätyin edellytyksin yleinen soveltamisala, joka on omiaan vaikuttamaan perustamissopimuksen kaikkiin yleisesti sovellettaviin määräyksiin ja erityisesti kilpailusääntöjä koskeviin määräyksiin, minkä vahvistaa kyseisen määräyksen sijoittaminen yleisten määräysten ja loppumääräysten joukkoon. Koska EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrätään, ettei se estä sitä, että jäsenvaltio toteuttaa asianomaisen toiminnan osalta toimenpiteet, "jotka se katsoo tarpeellisiksi" keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi, kyseisessä määräyksessä annetaan jäsenvaltioille poikkeuksellisen laaja harkintavalta niiden tarpeiden arvioimisessa, jotka liittyvät kyseiseen turvaamiseen.

59 Näin ollen on todettava, että kun jäsenvaltio toteuttaa neuvoston 15.4.1958 vahvistamassa luettelossa mainittujen aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoa tai kauppaa koskevan toiminnan hyväksi tukitoimenpiteen sellaisten näkökohtien perusteella, jotka liittyvät tarpeeseen turvata sen keskeisiä kansallisia turvallisuusetuja, kilpailusääntöjä ei voida soveltaa tällaiseen valtiontukeen. Tällaisessa hyvin täsmällisessä tilanteessa jäsenvaltio ei näin ollen ole velvollinen ilmoittamaan tuen myöntämistä koskevasta suunnitelmasta komissiolle. Komissio ei tällaisen tuen osalta voi noudattaa EY 88 artiklassa määrättyä tutkimusmenettelyä.

60 EY 296 artiklan sisällön tarkastelu osoittaa, että EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa luodulla järjestelmällä perustamissopimuksen laatijat ovat halunneet rajata jäsenvaltioiden mahdollisuutta vedota kyseiseen määräykseen muun muassa valtiontukien osalta.

61 Ensinnäkin EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdasta, luettuna yhdessä EY 296 artiklan 2 kohdan kanssa, ilmenee, että edellä olevassa 59 kohdassa esitelty järjestelmä on tarkoitettu sovellettavaksi ainoastaan sellaisiin puolustusteollisuuden tuotteisiin, jotka sisältyvät neuvoston 15.4.1958 vahvistamaan luetteloon.

62 Toiseksi on todettava, että perustamissopimuksessa määrätään kahdesta erityisestä toimintamahdollisuudesta sellaisten toimenpiteiden osalta, joita jäsenvaltiot ovat EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla toteuttaneet sellaisiin tuotteisiin liittyvän toiminnan hyväksi, jotka mainitaan neuvoston 15.4.1958 vahvistamassa luettelossa.

63 Ensinnäkin EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan viimeisessä virkkeessä todetaan, että edellisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet eivät saa heikentää "sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön". EY 298 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos EY 296 artiklassa tarkoitetussa tapauksessa toteutetut toimenpiteet "vääristävät kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla", komissio tutkii yhdessä sen valtion kanssa, jota asia koskee, miten kyseiset toimenpiteet voidaan mukauttaa perustamissopimuksen määräyksiin. Jos EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla toteutettu valtion tukitoimenpide osoittautuu sellaiseksi, että se haittaa kilpailua yhteismarkkinoilla esimerkiksi sen takia, että sillä tuetaan sellaisiin tuotteisiin liittyvää toimintaa, jotka luetellaan neuvoston 15.4.1958 vahvistamassa luettelossa mutta joita voidaan käyttää myös siviilitarkoituksiin ("sekakäyttöön" tarkoitetut tuotteet), tai sellaisiin tuotteisiin liittyvää toimintaa, jotka mainitaan kyseisessä luettelossa mutta jotka on tarkoitettu vientiin, EY 298 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee näin ollen, että poikkeuksena EY 88 artiklassa määrätystä valtiontukien tavanomaisesta tutkimusmenettelystä komissio tutkii kyseisen toimenpiteen kahdenvälisesti asianomaisen jäsenvaltion kanssa.

64 Toiseksi EY 298 artiklan toisessa kohdassa määrätään, että kuten kukin jäsenvaltiokin, komissio voi EY 226 ja EY 227 artiklassa määrätystä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta menettelystä poiketen saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että jäsenvaltio on käyttänyt väärin EY 296 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia.

65 Käsiteltävänä oleva asia on ratkaistava edellä esitetyt erityiset oikeussäännöt huomioon ottaen.

66 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tältä osin, että sen jälkeen, kun kantaja lähetti 25.5.1999 päivätyllä kirjeellä komissiolle kantelun, joka koski yhteismarkkinoiden sellaisia häiriöitä, joita Espanjan kuningaskunnan Santa Barbaralle vuosina 1996—1998 myöntämät tuet olivat aiheuttaneet (ks. edellä oleva 5 kohta), ja sen jälkeen, kun komission ja Espanjan viranomaisten välillä oli käyty kirjeenvaihtoa, mistä kantajalle ilmoitettiin 18.11.1999 päivätyllä komission kirjeellä (ks. edellä oleva 11 kohta), kantaja on lähettänyt 8.3.2000 päivätyllä kirjeellä (ks. edellä oleva 12 kohta) komissiolle EY 232 artiklassa tarkoitetun toimimiskehotuksen, mistä asianosaiset ovat yksimielisiä.

67 Edellä mainitun 8.3.2000 päivätyn vaatimuskirjeen — luettuna yhdessä vaatimuskirjeessä mainitun 25.5.1999 päivätyn kantelun kanssa — kohde perustui siihen, että komissiota vaadittiin asian tutkimisen jälkeen ottamaan kantaa siihen, olivatko Espanjan viranomaisten Santa Barbaralle myöntämät tuet perustamissopimuksen määräysten mukaisia. Kantaja on kyseisen vaatimuksensa tueksi todennut, että kyseiset tuet eivät kuulu EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdalla luodun järjestelmän soveltamisalaan sen takia, että koska kyseiset tuet hyödyttävät Santa Barbaran vientitoimintaa, niitä ei voida pitää tarpeellisina Espanjan kuningaskunnan keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseksi. Kantaja totesi lisäksi, että tässä tilanteessa ja ottaen huomioon kyseisten tukien kielteisen vaikutuksen kilpailuun yhteismarkkinoilla erityisesti sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen ammusten toimituksia koskevien yhteisön tarjouskilpailumenettelyiden osalta komissiolla oli aihetta todeta, että sekä EY 296 artiklaa että EY 87 ja EY 88 artiklaa oli rikottu, ja määrätä tällaisesta toteamuksesta seuraavista toimenpiteistä, erityisesti riidanalaisten tukien takaisinperinnästä.

68 Komissio lähetti kantajan lakimiehille 5.6.2000 päivätyn kirjeen (ks. edellä oleva 13 kohta), jonka osalta asianosaiset ovat yksimielisiä siitä, että kyseessä on kantajan 8.3.2000 päivättyyn kirjeeseen annettu vastaus. Kyseinen 5.6.2000 päivätty kirje on sisällöltään seuraava:

» — —

Arvoisa vastaanottaja,

Kirjeessänne, joka on päivätty 8.3.2000, esititte komissiolle muodollisen vaatimuksen siitä, että tämä ilmaisisi EY 232 artiklassa tarkoitetulla tavalla kantansa tuesta, jota Espanjan viranomaiset olivat myöntäneet Empresa Nacional Santa Barbaralle (ENSB), mikä ilmenee asiakkaanne Fiocchi Munizioni SpA:n lähettämästä kirjeestä, joka on saapunut komissioon 7.6.1999. Asiakkaanne kirjeessä viitataan sotilaskäyttöön tarkoitettuihin ammuksiin ja sellaiseen väitettyyn tukeen, jolla on vaikutuksia ainoastaan sotilasammusten markkinoilla (Italian puolustusministeriön järjestämä tarjouskilpailu).

Kirjeessä, joka on päivätty 18.11.1999, olen jo todennut, että virkamieheni ovat 16.6.1999 ja 27.9.1999 päivätyillä kirjeillä pyytäneet Espanjan viranomaisia toimittamaan tietoja valtiontuesta, jota Espanjan on väitetty myöntäneen ENSB:lle, ja tarpeen vaatiessa täsmentämään kyseisen tuen määrän.

Espanjan viranomaiset selittivät 23.7.1999 päivätyssä kirjeessä, että ENSB:hen sovellettiin EY:n perustamissopimuksen 296 artiklassa määrättyä poikkeusta. Virkamieheni lähettivät 26.9.1999 uuden tiedonsaantipyynnön Espanjan viranomaisille, jotka vastasivat 21.10.1999 ja toimittivat täydentäviä tietoja ENSB:n puolustusteollisuustuotannosta.

Korostan tältä osin, että komission toiminta rajoittuu EY:n perustamissopimuksen 298 artiklassa tarkoitetulla tavalla siihen, että se tutkii kyseisiä toimenpiteitä asianomaisen jäsenvaltion kanssa. Tämä tutkimus ei ole vielä päättynyt, koska komissio ei ole vielä ottanut asiaan kantaa.

Totean lisäksi, että komissio voi saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että jäsenvaltio käyttää perustamissopimuksen 296 artiklassa tarkoitettuja mahdollisuuksia epäasianmukaisesti. Lisäksi on todettava, että yksityiset eivät voi lainmukaisesti riitauttaa sitä, että komissio on kieltäytynyt aloittamasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä tiettyä jäsenvaltiota vastaan (ks. asia T-277/94, AITEC v. komissio, tuomio [22.5.1996], Kok. 1996, s. II-351, 55 kohta). Tässä tilanteessa 8.3.2000 päivättyyn kirjeeseenne sisältyvä viittaus EY:n perustamissopimuksen 232 artiklaan on epäasianmukainen ja tätä koskeva yhteisöjen tuomioistuimessa nostettava kanne olisi jätettävä tutkimatta.

Ellei uusia tietoja ilmene, pyydämme teitä katsomaan tämän kirjeenvaihdon päättyneeksi.

— — "

69 Edellisessä kohdassa esitetystä kirjeestä ilmenee, että sen jälkeen kun kantaja oli tehnyt kantelun, jossa ilmoitettiin Espanjan kuningaskunnan Santa Barbaralle myöntämiin tukiin liittyvistä kilpailuun kohdistuvista häiriöistä, komissio, joka nähtävästi katsoi, että Espanjan viranomaisten vetoaminen EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaan oli ensi näkemältä perusteltua ottaen huomioon Espanjan viranomaisten toimittamat selitykset ja tiedot, päätti noudattaa EY 298 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä erityistä kahdenvälistä tutkimusmenettelyä.

70 Komissio ilmoitti 5.6.2000 päivätyssä kirjeessään kantajalle siitä kannasta, jonka se oli omaksunut kantajan kantelua koskevan menettelyn osalta, ilmoittamalla kantajalle siitä, että koska Espanjan viranomaiset olivat vedonneet EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, kyseinen kantelu oli johtanut siihen, että edellä mainittujen viranomaisten kanssa oli aloitettu yhä käynnissä oleva kah-

denvälinen tutkimusmenettely EY 298 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella, eikä sellaiseen lopputulokseen, joka perustuu kantajan näkemykseen siitä, että käsiteltävänä olevassa asiassa ei voida vedota EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, mikä vastaisi kantajan kantelussaan ja 8.3.2000 päivätyssä vaatimuskirjeessä esittämää pääasiallista päämäärää, eli EY 88 artiklassa määrätyn tavanomaisen tutkimusmenettelyn aloittamista.

71 Sen kirjeen sisältö, jonka kantaja lähetti 27.9.2000 komissiolle komission 5.6.2000 päivätyn kirjeen jälkeen (ks. edellä oleva 14 kohta), ja erityisesti se, ettei kyseisessä 27.9.2000 päivätyssä kirjeessä ole viittausta EY 87 ja EY 88 artiklaan, osoittaa tältä osin, että kantaja on tutustuessaan komission 5.6.2000 päivätyn kirjeen sisältöön voinut todeta, että komission kanta perustui siihen, että käsiteltävänä olevassa asiassa oli sovellettava EY 298 artiklan erityistä menettelyä eikä EY 88 artiklan mukaista menettelyä.

72 Selvittämällä sen tutkimuksen tilaa, joka EY 298 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella oli aloitettu sen jälkeen kun Espanjan viranomaiset olivat vedonneet EY 296 artiklaan, ja mainitsemalla EY 298 artiklan toiseen kohtaan perustuvan mahdollisuutensa saattaa asia suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että asianomainen jäsenvaltio on käyttänyt väärin EY 296 artiklassa annettuja valtuuksia, komissio on 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä antanut kantajalle riittävästi tietoa niistä kahdesta ainoasta erityisestä toimintamahdollisuudesta, jotka komissiolla EY 298 artiklan mukaan on käytettävissään alkaen siitä hetkestä, kun se — kuten käsiteltävänä olevassa asiassa — jättää turvautumatta tavanomaiseen valtiontukien tutkimismenettelyyn sillä perusteella, että asianomainen jäsenvaltio on vedonnut EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaan tavalla, joka komission mukaan on ensi näkemältä uskottava.

73 Mainitussa 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä oleva maininta siitä, että komission EY 298 artiklaan perustuva toiminta rajoittuu ainoastaan kyseessä olevien toimenpiteiden tutkimiseen asianomaisen jäsenvaltion kanssa, oli riittävä sen kannalta, että kantaja saattoi ymmärtää, ettei komissio aikonut käsiteltävänä olevassa asiassa tehdä riidanalaisten tukien lainmukaisuutta koskevaa, Espanjan kuningaskunnalle osoitettavaa lopullista päätöstä tai antaa tätä koskevaa lopullista direktiiviä.

74 Tältä osin on nimittäin korostettava sitä, että toisin kuin EY 88 artiklan osalta vallitsevassa tilanteessa, komissio ei ole velvollinen EY 298 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätyn menettelyn lopuksi tekemään riidanalaisia toimenpiteitä koskevaa päätöstä. Lisäksi on todettava, että toisin kuin EY 86 artiklan 3 kohdassa, EY 298 artiklan ensimmäisessä kohdassa ei määrätä, että komissio antaa, jos se on tarpeen, asianomaiselle jäsenvaltiolle osoitetun aiheellisen direktiivin tai tekee tälle osoitetun aiheellisen päätöksen. Kun komissio päättää — kuten käsiteltävänä olevassa asiassa — noudattaa EY 298 artiklalla luotua erityistä menettelyllistä järjestelmää, sillä ei näin ollen ole minkäänlaista toimivaltaa osoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle päätöstä tai direktiiviä.

75 On totta, että asia Lürssen, johon kantaja on vedonnut kirjelmissään (ks. edellä oleva 51 kohta), johti komission muodolliseen päätökseen, jossa tämä esitti käsityksensä EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisesta kyseessä olleisiin toimenpiteisiin. On kuitenkin todettava, että mainitussa asiassa komissio ei ollut aloittanut EY 298 artiklan mukaista kahdenvälistä tutkimusta vaan EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, jonka yhteydessä asianomainen jäsenvaltio eli Saksan liittotasavalta vetosi EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamiseen. Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että ottaen huomioon komission päätöksen turvautua EY 298 artiklassa määrättyyn kahdenväliseen tutkimukseen ja siten sen implisiittisen mutta varman päätöksen olla aloittamatta EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä kantajan oli välttämättä ymmärrettävä, ettei komissio aikonut toteuttaa minkäänlaista sitovaa tointa sen osalta, olivatko riidanalaiset toimenpiteet yhteisön oikeuden mukaisia.

76 Komissio on lisäksi huomauttanut kantajalle, että kantajaa kehotettiin katsomaan komission ja kantajan välinen kirjeenvaihto päättyneeksi, ellei uusia seikkoja ilmaantuisi, joten komissio on selvästi saattanut kantajan tietoon sen, että se menettelyllinen suhde, joka kantajan ja komission välille oli syntynyt kantelun toimittamisella, oli edellä mainituin varauksin päättynyt, ja että komissio ei aikonut ilmoittaa kantajalle lopullista kantaansa niihin kahdenvälisiin neuvotteluihin liittyvän aineellisen lopputuloksen osalta, joita se kävi Espanjan viranomaisten kanssa.

77 On vielä korostettava, että komissio on kantelun vastaanottamisen jälkeen pyytänyt 16.6.1999 päivätyllä kirjeellä Espanjan viranomaisilta tietoja Espanjan kuningaskunnan Santa Barbaralle myöntämien tukien luonteesta ja määrästä (ks. edellä oleva 6 kohta). Ottaen huomioon nämä tiedot, jotka Espanjan viranomaiset toimittivat 23.7.1999 päivätyllä kirjeellä, komissio pyysi 27.9.1999 päivätyllä kirjeellä mainituilta viranomaisilta lisätietoja Santa Barbaralle myönnettyjen tukien ja vientiin tarkoitettujen sotilas- ja siviiliaseiden tuotannon välisestä suhteesta ja kiinnitti kyseisten viranomaisten huomion siihen, ettei tällaisen toiminnan voida katsoa kuuluvan EY 296 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla Espanjan kuningaskunnan keskeisten turvallisuusetujen turvaamisen alaan (ks. edellä oleva 8 kohta). Ne pyynnöt ja näkökohdat, jotka komissio ilmaisi kahdessa edellä mainitussa kirjeessä, joihin 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä viitataan, osoittavat, että viimeksi mainittuun kirjeeseen sisältyvä vastaus perustuu siihen, että kantajan vuoden 1999 toukokuussa tekemä kantelu on alustavasti tutkittu tarkasti ja puolueettomasti.

78 Edellä esitetyn tarkastelun (67—77 kohta) perusteella on katsottava, että komission 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä on kantajan osalta ratkaistu lopullisesti komission kanta käsiteltävänä olevassa asiassa. Kantajalle on kyseisellä kirjeellä ilmoitettu selvästi komission päätöksestä aloittaa erityinen menettely, joka koskee kahdenvälistä tutkimusta Espanjan viranomaisten kanssa EY 298 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella eikä EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyä tavanomaista tutkimusmenettelyä. Kantajalle on ilmoitettu kyseisen kahdenvälisen tutkimuksen tilasta samoin kuin komission mahdollisuudesta saattaa asia suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi siinä tapauksessa, että Espanjan kuningaskunta käyttäisi väärin EY 296 artiklassa annettuja valtuuksiaan. Kantaja on näin ollen saanut riittävästi tietoa niistä kahdesta toimintamahdollisuudesta, jotka komissiolle on varattu EY 298 artiklalla siinä tilanteessa, että komissio, joka ensi näkemältä pitää vetoamista EY 296 artiklan 1 kohtaan perusteltuna, päättää olla turvautumatta valtiontuen valvontaa koskeviin tavanomaisiin sääntöihin. Mainittu 5.6.2000 päivätty kirje oli lisäksi erittäin selvä sen osalta, että ottaen huomioon EY 298 artiklan komissio ei aikonut ilmoittaa kantajalle suoraan tai välillisesti lopullista kantaansa suhteessa kyseisen asian aineelliseen sisältöön.

79 Edellä mainitussa 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä oleva maininta siitä, ettei komissio ole ottanut "minkäänlaista kantaa" asiassa, on välttämättä ymmärret-

tävä siten, että siinä viitataan komission kantaan sen aineellisen kysymyksen osalta, onko riidanalaisia toimenpiteitä mukautettava perustamissopimuksen määräyksiin ja onko Espanjan kuningaskunta tässä tapauksessa käyttänyt EY 296 artiklaan perustuvia valtuuksiaan oikeasuhtaisesti vai väärin. Se tilanne, joka kantajalle tuolloin ilmoitettiin ja joka koski sitä, ettei komissio ollut vielä ratkaissut kantaansa kyseisten toimenpiteiden lainmukaisuuden osalta, ei kuitenkaan ole omiaan horjuttamaan sitä, että 5.6.2000 päivätyn kirjeen on katsottava sisältävän komission lopullisen kannan kantajan kanteluun.

80 Tästä seuraa, että 5.6.2000 päivättyä kirjettä on pidettävä riittävänä, selvänä ja lopullisena kannanottona kantajan 25.5.1999 tekemään kanteluun ja kantajan 8.3.2000 komissiolle lähettämään vaatimuskirjeeseen.

81 Tämän kannanoton lopullisuus selittää sen, että komissio on 22.11.2000 päivätyssä kirjeessään, jonka se lähetti vastauksenaan siihen aineellisen kysymyksen ratkaisemista koskevaan kehotukseen, jonka kantaja lähetti sille 27.9.2000 päivätyllä kirjeellä (ks. edellä oleva 14 kohta), voinut uusien tietojen puuttuessa ainoastaan toistaa — mistä asianosaiset ovat yksimielisiä (ks. edellä oleva 33 ja 47 kohta) — 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä muotoillun vastauksen (ks. edellä oleva 15 kohta).

82 Se, että komission 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä esittämä ja 22.11.2000 päivätyssä kirjeessä toistama kanta ei ole tyydyttänyt kantajaa, on vailla merkitystä sen osalta, onko komissio EY 232 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetulla tavalla ottanut kantaa asiaan. EY 232 artiklassa tarkoitetaan nimittäin laiminlyönnillä sitä, että pidättäydytään ratkaisun tai kannanoton antamisesta, eikä sitä, että annetaan toisenlainen toimi kuin kyseinen osapuoli on halunnut tai katsonut tarpeelliseksi (yhdistetyt asiat C-15/91 ja C-108/91, Buckl v. komissio, tuomio 24.11.1992, Kok. 1992, s. I-6061, 16 ja 17 kohta; asia C-25/91, Pesqueras Echebastar v. komissio, tuomio 1.4.1993, Kok. 1993, s. I-1719, 12 kohta

ja asia C-44/00 P, Sodima v. komissio, määräys 13.12.2000, Kok. 2000, s. I-11231, 83 kohta). Sen osalta, onko komissio oikein vai virheellisesti katsonut ensi näkemältä, että Espanjan viranomaiset ovat perustellusti vedonneet EY 296 artiklaan, ja näin ollen päättänyt noudattaa EY 298 artiklassa määrättyä erityistä menettelyä eikä EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyä tavanomaista menettelyä, on todettava, että kyse on komission 5.6.2000 ja 22.11.2000 päivättyihin kirjeisiin sisältyvän kannanoton lainmukaisuudesta, jolla ei ole merkitystä laiminlyöntikanteen yhteydessä.

83 Kantaja on kirjelmissään ja istunnossa väittänyt, että 5.6.2000 päivättyyn kirjeeseen sisältyvä maininta siitä, että komissio tutki parhaillaan Espanjan viranomaisilta vuoden 1999 lokakuussa saatuja täydentäviä tietoja, oli uusi seikka suhteessa niihin tietoihin, joita komissio oli toimittanut 18.11.1999, ja näin ollen 8.3.2000 jälkeen tapahtunut sellainen muutos tosiseikkoja koskevassa tilanteessa, joka oikeutti uuden vaatimuskirjeen lähettämisen. Kantaja on korostanut erityisesti sitä, että komissio ilmoitti sille 18.11.1999 päivätyssä kirjeessä vastaanottaneensa Espanjan viranomaisilta 26.10.1999 päivätyn kirjeen, kun taas 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä on kyse mainittujen viranomaisten 21.10.1999 päivätystä kirjeestä.

84 Kuten komissio on kirjelmissään perustellusti korostanut, Espanjan viranomaisten erilaisista tiedonannoista, joihin 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä viitataan, oli kuitenkin ilmoitettu kantajalle jo 18.11.1999 päivätyssä komission kirjeessä. Voidaan kohtuudella olettaa, että kantaja on näiden kahden kirjeen sisältöä vertaillessaan voinut todeta, että 18.11.1999 päivätyssä kirjeessä oleva viittaus Espanjan viranomaisten 26.10.1999 päivättyyn kirjeeseen ja 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä oleva maininta Espanjan viranomaisten 21.10.1999 päivätystä kirjeestä koskivat molemmat Espanjan viranomaisten vastausta täydentävien tietojen saamista koskevaan pyyntöön, jonka komissio oli lähettänyt niille "26.9.1999 päivätyssä kirjeessä", joka mainitaan sekä 18.11.1999 päivätyssä kirjeessä että 5.6.2000 päivätyssä kirjeessä. Edellä olevassa 83 kohdassa mainitut kantajan väitteet eivät näin ollen vastaa tosiseikkoja.

85 Lisäksi on korostettava, että 5.6.2000 päivättyyn kirjeeseen ei sisälly minkäänlaista mainintaa siitä, että kyseisessä kirjeessä ilmaistu kanta olisi väliaikainen ja riippuisi siitä, mihin Espanjan viranomaisten vuoden 1999 lokakuussa komissiolle toimittamien tietojen tarkastelu johtaisi. Edellä olevassa 67—77 kohdassa tehdystä perusteellisesta selvityksestä ilmenee päinvastoin, että kyseinen kirje sisältää kantajan 25.5.1999 tekemää kantelua koskevan vakaan ja lopullisen kannanoton.

86 Kantaja on kirjelmissään ja istunnossa väittänyt myös, että se oli kantelussaan kannellut myös siitä, että Santa Barbaralle myönnetyt tuet eivät olleet hyödyttäneet ainoastaan sellaista toimintaa, joka liittyi vientiin tarkoitettujen sotatarvikkeiden valmistukseen, vaan myös siviilikäyttöön tarkoitettujen ammusten tuotantoon ja kauppaan liittyvää toimintaa. Kantaja totesi istunnossa lisäksi, että sen kanteluun liitetyistä kirjanpitoon liittyvistä asiakirjoista ilmenee, että Santa Barbara harjoittaa myös muuta siviilituotantoon liittyvää toimintaa, kuten siviili-ilmailuun tarkoitettujen moottoreiden ja öljymyllyjen osien tuotantoa.

87 Niiltä osin kuin kyseinen väite on ymmärrettävä siten, että sillä pyritään riitauttamaan 5.6.2000 päivätyn kirjeen luokittelu kannanotoksi sillä perusteella, että komissio on kantajan mukaan käsittänyt virheellisesti, että riidanalaisilla tuilla oli vaikutuksia "ainoastaan sotilasammusten markkinoilla" ja erityisesti "Italian puolustusministeriön järjestämän tarjouskilpailun osalta", on aluksi todettava, että kanteluun liitetyistä asiakirjoista tosiaan ilmenee, että Santa Barbara valmistaa myös siviili-ilmailuun tarkoitettuja moottoreita ja oliiviöljyn laskeutussäiliöiden osia. Kantaja — joka kanteluunsa sisältyvien tietojen mukaan ei harjoita kyseiseen siviilituotantoon liittyvää toimintaa — ei kuitenkaan kantelussaan tai 8.3.2000 ja 27.9.2000 päivätyissä vaatimuskirjeissään ole väittänyt, että Santa Barbaralle myönnetyt väitetyt tuet aiheuttaisivat häiriöitä mainittujen tuotteiden markkinoilla. Näin ollen on ymmärrettävää, että komission 5.6.2000 ja 22.11.2000 päivättyihin kirjeisiin ei sisälly minkäänlaista viittausta kyseisiin tuotteisiin.

88 On totta, että kantelussa mainitaan useaan otteeseen, että Santa Barbaralle myönnetyt julkiset tuet ovat mahdollistaneet sen, että Santa Barbara on voinut noudattaa aggressiivista politiikkaa paitsi sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen ammusten viennissä myös siviilikäyttöön tarkoitettujen ammusten valmistuksessa ja kaupassa. On kuitenkin todettava, että kantaja on kantelussaan kuitenkin vedonnut nimenomaan kilpailuun kohdistuviin häiriöihin, joita kyseisten tukien on väitetty aiheuttaneen sotilasammusten toimituksia koskevien yhteisön tarjouskilpailumenettelyjen osalta. Kantelun sivulla 6 todetaan näin ollen seuraavaa:

"Kuten edellä esitetystä ilmenee, Santa Barbara, josta on tullut kilpailukykyisempi aseiden ja ammusten markkinoilla, on antanut toiminnalleen uuden sykäyksen suuntaamalla toimintaansa erityisesti myös vientiin tarkoitettujen aseiden ja ammusten tuotantoon ja kauppaan ja näin ollen muuhun kuin sellaiseen kansalliseen puolustukseen liittyvään sotilaalliseen käyttöön tarkoitettuun tuotantoon, johon sovelletaan perustamissopimuksen 223 artiklassa määrättyä poikkeusta. Tämä ilmenee siitä, että Santa Barbaralla on ollut mahdollisuus osallistua ammusten toimituksia koskeviin tarjouskilpailuihin muissa maissa kuin Espanjassa, muun muassa Italiassa — — jossa se on voittanut tarjouskilpailun, joka koskee kaliiberiltaan yhdeksän millimetrin Nato parabellum -patruunoiden toimittamista menettelyssä, jonka järjesti Italian puolustusministeriö — Stabilimento Militar Pirotecnico de Capou."

89 Ottaen huomioon sen erityisen painon, jonka kantaja on kantelussaan laittanut niille kilpailuun kohdistuville häiriöille, joita riidanalaisten tukien on väitetty aiheuttaneen muun muassa Italiassa järjestettyjen sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen ammusten toimituksia koskevien tarjouskilpailujen osalta, komissio on sellaisen tutkimuksen päätteeksi, jonka osalta on todettava, että se on koskenut myös siviilikäyttöön tarkoitettujen aseiden markkinoilla esiintyviä väitettyjä kilpailuun kohdistuvia häiriöitä (ks. edellä olevassa 8 kohdassa tarkoitettu 23.9.1999 päivätty kirje), voinut 5.6.2000 päivätyssä kirjeessään kohtuudella katsoa, että kantelun ja 8.3.2000 päivätyn vaatimuskirjeen, jossa viitataan kanteluun, tarkoituksena on ollut riitauttaa ainoastaan sellaisia kilpailunvastaisia vaikutuksia, joita kyseisillä tuilla on sotilasammusten markkinoilla.

90 Mainitun 5.6.2000 päivätyn kirjeen sisältö ei kuitenkaan missään tapauksessa anna aihetta epäillä sitä, että komission omaksuma kanta koskee riidanalaisia toimenpiteitä kokonaisuudessaan, sellaisina kuin komissio on kyseisessä kirjeessä luokitellut mainitut toimenpiteet relevanttien markkinoiden osalta. Kirjeen sisältöön tutustuminen osoittaa selvästi, että komissio on edellä tarkoitetussa kirjeessä lähettänyt kantajalle tämän kantelua koskevan kattavan ja tyhjentävän kannanoton. Tässä tilanteessa kantajan väitteet, jotka on mainittu edellä olevassa 86 kohdassa, eivät ole omiaan horjuttamaan sitä, että 5.6.2000 päivätyn kirjeen voidaan katsoa sisältävän riittävän, selvän ja lopullisen kannanoton vastauksena kyseiseen kanteluun ja 8.3.2000 päivättyyn vaatimuskirjeeseen. Kyseisillä väitteillä voidaan mahdollisesti tukea sitä, että mainittu kannanotto perustuu siihen, että kantelun kohtia, jotka koskevat niitä markkinoita, joihin riidanalaisilla tuilla väitetään olevan vaikutusta, ei ole luettu perusteellisesti. Tällaiset väitteet koskevat kuitenkin kyseisen kannanoton lainmukaisuutta eikä niillä ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko komissio EY 232 artiklassa tarkoitetulla tavalla ottanut asiassa kantaa.

91 Istunnossa on väitelty siitä, että 5.6.2000 ja 22.11.2000 päivätyt kirjeet eivät ole lähtöisin komission jäsenten muodostamalta kollegiolta, ja tältä osin on todettava, että kyseisiin kirjeisiin ei sisälly minkäänlaista varaumaa, joka antaisi aihetta olettaa, että niissä ilmaistaisiin ainoastaan niiden laatijan eli kilpailun pääosaston osaston H "Valtiontuet II" johtajan henkilökohtainen mielipide eivätkä ne sitoisi komissiota. Tästä seuraa, että edellä tarkoitettujen kirjeiden on katsottava sisältävän komission kannanoton (ks. vastaavasti julkisasiamies Geelhoedin esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-170/02 P, Schlüsselverlag J. S. Moser ym. v. komissio, tuomio 8.3.2003, Kok. 1992, s. I-9889 ja s. I-9892, 48 kohta).

92 Edellä esitetyn perusteella on pääteltävä, että kun käsiteltävänä oleva laiminlyöntikanne nostettiin, komissio oli EY 232 artiklassa tarkoitetulla tavalla ottanut kantaa kantajan vuoden 1999 toukokuussa tekemään kanteluun ja kantajan 8.3.2000 ja 27.9.2000 komissiolle lähettämiin vaatimuskirjeisiin. Kantajalla ei näin ollen ollut enää intressiä laiminlyönnin toteamiseen, koska tämä laiminlyönti oli korjaantunut. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, jossa

tällaisessa tilanteessa todettaisiin toimielimen laiminlyönti, ei voisi johtaa EY 233 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuihin täytäntöönpanotoimenpiteisiin (yhdistetyt asiat T-194/97 ja T-83/98, Branco v. komissio, tuomio 27.1.2000, Kok. 2000, s. II-69, 57 ja 58 kohta).

93 Koska kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ovat ehdottomia, kanne on näin ollen jätettävä tutkimatta huolimatta siitä, että kanteen tutkimatta jättämistä koskevan väitteen, joka perustuu siihen, että komissio on ottanut asiassa kantaa ennen kanteen nostamista, on esittänyt ainoastaan väliintulija (ks. vastaavasti asia T-100/94, Michailidis ym. v. komissio, määräys 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3115, 49 kohta ja asia T-354/00, Métropole Télévision — (M6) v. komissio, määräys 25.10.2001, Kok. 2001, s. II-3177, 27 kohta).

Oikeudenkäyntikulut

94 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, kantaja on komission vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

95 Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan mukaan väliintulija vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne jätetään tutkimatta.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

3) **Väliintulija vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Lenaerts Lindh Azizi

Cooke Jaeger

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä syyskuuta 2003.

H. Jung
kirjaaja

K. Lenaerts
jaoston puheenjohtaja